కథా నిలయం

2 సింహాద్రిరావు సారథ్యం

సింహాద్రిరావు, అతనికి తోడుగా శరభాపురం నుంచి వచ్చిన ఉపాధ్యాయులును కొండపల్లి గ్రామంలో అడుగుపెట్టారు. అతను ఉపాధ్యాయులతో 'ఈ ఊరికి ఈ పేరు మహా బాగా సరిపోయిందిలెండి! ఇదుగో ఇదే కొండ! ఇడిగిదే పల్లి! కాబట్టి కొండ ప్లస్ పల్లి ఈజీక్వల్టు కొండపల్లి అని గుడ్డి వాడికి సమేతం తెలుస్తుంది. కాని ఇక్కడి వాళ్లే నిజంగా తెలివైన వాళ్ళయుంటే, కొండ మొదటిలోనే ఈ ఊరు ఉంది కనుక దీనికి కొండ మొదలు అని పేరు పెట్టి ఉండవలసింది. ఆ మాటలలో భావకవిత్వం విజృంభించివేస్తుంది!' అన్నాడు.

"ఆపేరున ఒక గ్రామం ఇదివరకే ఉందండి అయ్యా! గోకవరం ప్రాంతాలలో కొండమొదలు అనే గ్రామం ఒకటి ఉందండి!" అన్నాడు ఒక ఉపాధ్యాయుడు.

"ఇంకేం! మనకంటే ముందే కనిపెట్టి వేశాడన్నమాట ఒక మహానుభావుడు! మనమే ఘనులమని, మన ముక్కుకు మనం అనుకొని 'ఊ' పొంగిపోతూంటాము. అన్నికాలాలలోను ఉంటారయ్యా మహానుభావులు, ఒక్క మనకాలంలోనే కాదు!" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

అతను పాఠశాలలో అడుగుపెట్టాడు. డిప్టీఇనస్పెక్టరయిన నందకిశోరరావు ఏవో కాగితాలు చూసుకొంటున్నాడు. అతను తల ఎత్తి సింహాద్రిరావుని చూసి, సుఖంగా వచ్చినందుకు ఆనందపడ్డాడు. శరభాపురం నుంచి వచ్చిన ఉపాధ్యాయులు, కొండపల్లి ఉపాధ్యాయుణ్ణి కలుసుకుని, అతని చెవిలో ఏదో ఊదాడు. సింహాద్రిరావు అడివిలో నడిచి నడిచి అలసిపోయాడు. 'ఏవో ఇన్ని కాఫీనీళ్ళు తెచ్చి నా మొహాన్ని పారపోస్తే బాగుండును' అని ఎదురుచూస్తు న్నాడు. కాని ఆ ధోరణి ఎక్కడా కనబడలేదు, అందుచేత

అతను తప్పనిసరిగా నోరు చేసుకోవలసి వచ్చింది. "పులికి ఆహారం పడలేదు. ఇవాళ !" అన్నాడు. కొండపల్లి మేష్టరుతో.

''బాబూ! ఏవో రెండు పాలచుక్కలుంటే' అయ్యగారికి కాఫీపెట్టి ఇచ్చేశామండి' ఈఅడివిలో గిద్దెడు పాలిచ్చేగొడ్డుంటే,దానిని కామధేనువే అని. చుట్టూ చెంబులు పట్టుకుని మూగూతారండి !" అన్నాడు కొండపల్లి ఏకోపాధ్యాయుడు.

తనకి కొంచెమేనా అట్టే పెట్టకుండా నందకిశోరరావుకి అన్నీ ఇచ్చేసినందుకూ, లేకపోతే ఇద్దరికీ లేకపోవాలి, గాని అందులో ఒకడికి అట్లు, ఒకడికి ముక్కా ఏమిటిఅనీ, అతను మనస్సులో బాధపడి "నాకు లేకుండా నువ్వెలాగు తాగేశావయ్యా ! ఏమన్న పెద్దమనిషివి !" అన్నాడు సింహాద్రిరావు, ఇనస్పెక్టరుతో.

సంభాషణ ఊరికే వింటూన్న నందకిశోరరావు,కొండపల్లి ఉపాధ్యాయుడితో " పంతులూ ! మొదటే చెప్పలేకపోయావుటయ్యా ఆ సంగతి! చుక్కలో అరచుక్క అతనికే ఉంచేవాణ్ణి, నాకేంతెలుసు ఈభోగట్టా అంతా!" అని 'జరిగిందేదో జరిగిపోయింది, కాని ఇప్పుడైనా తొందరగా వెళ్లి,ఎక్కడేనా పుట్టించుకురా! గత్యంతరం లేదు ! కదులు! ఇదిగో డబ్బులు!"అని అతను జేబులోంచి పర్సు ఇవతల తీశాడు.

"ఎంతమాట! తమ దగ్గిర డబ్బులు పుచ్చుకొంటానా !"అన్నాడు ఏకోపాధ్యాయుడు, కాని అతనికేమీ పాలుపోక నిల్చున్నాడు. 'అయితే డబ్బులు పుచ్చుకోనూ పుచ్చుకోవు పాలచుక్కలు తేనూ తేవన్నమాట ?" అన్నాడు' సింహాద్రిరావు.

ఈ ఊరి ఉపాధ్యాయుడిదే పూచీఅంతా, ఇనస్పెక్టరు ఇక్కడికి చేరేక మనకేమీ సంబంధం లేదని, శరభాపురంనుంచి వచ్చిన ఉపాధ్యాయులు నోరు మూసుకొని వూరుకున్నారు.

మారు మాటాడకుండా ఏకోపాధ్యాయుడు ఊళ్లోకిపరుగెత్తుకొనివెళ్ళాడు.

సింహాద్రిరావు తేగ తొక్కలాగు వేలాడబడి కూర్చున్నాడు.

అప్పటికప్పుడే చాలా వేళయిపోయింది. సుమారు పన్నెండు గంటలవుతూంది. ఇంతకీ ఒక గంట కిందటే—మన్నెంలో గొడ్లకి కట్టురాటల

నుంచి విడుదల అప్పుడు. గొడ్డుగోదలను అడివిలోకి తోలుకుపోయారు. కాని డొంకపక్కని గలగలమంటూ ఏదో వినబడింది. ఏమిటా అను కొంటూ ఉపాధ్యాయుడు ఒక అడుగు పక్కకి వేసి, కొమ్మలు వంచి, చూశాడు. మెడలో డొల్లు గలగలలాడుతూ మేక ఒకటి కనబడింది. బతుకుజీవుడా అనుకొన్నాడు. అసలు పాలంటూ కళ్ళపడతాయికదా అని సంతోషించి, కష్టపడి ఆ మేకని పట్టుకొని, నాలుగు చుక్కలు పిండాడు.

అతను దారిలోనే కోమటి కొట్టుమీద ఒక కాని ఇచ్చి కాఫీ బిళ్ళ కొని, ఇంటికి వెళ్ళి కాఫీ తయారుచేసి, గళాసులో పోసుకొని, చెయ్యి కాల కుండా ఎండు అడ్డాకులతో గట్టిగా పట్టుకొని, గబగబా వచ్చి, సింహాద్రి రావు ముందర పెట్టాడు. అతను బ్రహ్మానందపడ్డాడు. వెచ్చవెచ్చగా ఆ వేడినీళ్లు ఇన్ని తాగాడు. అలసిపోయిన బరువుకళ్లు మూతపడ్డాయి. తనకి తెలియకుండానే చాపమీద ఒరిగిపోయాడు.

సింహాద్రిరావు నిద్రపోతూండగా శరభాపురం నుంచి వచ్చిన ఉపా ధ్యాయులు, సింహాద్రిరావు కొండపల్లి వస్తూ దారిలో తమను పెట్టినపాట్లు వర్ణించి చెప్పగా, అందరూ నవ్వలేక పొట్టలు చేతితో పట్టుకొన్నారు. స్తబ్ధమైఉన్న అడివిలో చలనం కలిగిస్తూన్నవాడొకడు దొరికాడుకదా అని అందరూ సంతోషించారు. "మేము వెళ్ళివస్తాం! సెలవు ఇప్పించండి!" అంటూ శరభాపురం నుంచి వచ్చిన ఉపాధ్యాయులు తిరిగి వెళ్ళి పోయారు.

ఇనస్పెక్టరు కొండపల్లిలో పరీక్ష ముగించుకొన్నాడు. రాత్రికి గోయపాడు చేరుకొని, తెల్లవారి తణిఖీపని చూసుకోవాలని తొందర పడ్డాడు. అపరాహ్నం భోజనాలయేక బండిమీద వెళ్ళదలచుకొన్నాడు.

సింహాద్రిరావు భోజనం చేసి, కుర్చీమీద టీక్‌గా కూర్చున్నాడు. బీడీ ముట్టించి, ఓరగా మొహం పెట్టి, పొగవిడుస్తూ, పొగతోటే మేడలు కడుతున్నాడు.

"ఇంకో అరగంట సేపటిలో బయలుదేరి పోదామోయ్!" అన్నాడు డిప్టీఇనస్పెక్టరు సింహాద్రిరావుతో.

"చాలామంచిది!" అన్నాడు మిత్రుడు.

"బండిమీద కూర్చుని పోదాం. పాపం! అలిసిపోయి, అలిసిపోయి ఉన్నావు" అన్నాడు ఇనస్పెక్టరు సానుభూతితో.

"సరే! కాని నామాట కొంచెం మన్నించు. బండివాడు మనతో రా అక్కరలేదని చెప్పు" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"అదేమిటది!" అని ఆశ్చర్యపడ్డాడు ఇనస్పెక్టరు.

"సారధి ఉండగా వేరే బండివాడు ఎందుకయ్యా!"

"ఎవరు సారధి?" అని ప్రశ్నించాడు నందకిశోరరావు.

"నేను సారధిని. నువ్వు పార్ధుడవు. వెరసి పార్ధసారధులం. బండియే మన రథం. ఆ ఎడ్లే రథ్యములు. అంటే రథానికి కట్టే గుర్రాలు" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"ఎద్దుబండి రథమేమిటి! ఎడ్లు గుర్రాలేమిటి? మనం పార్ధసారధుల మేమిటి! ఏమిటీగోల!" అని ఆశ్చర్యం ప్రకటించాడు ఇనస్పెక్టరు.

"అబ్బెబ్బె! నీకింకా తెలియదు! ఇంకా పెరటిదారిలోనే ఉన్నావయ్యా! ఏమి పరీక్షలు చేస్తున్నావో ఏమిటో! పరీక్షలూ అలాగే ఉండి ఉంటాయిలే! సధ్యాచర్చలో ఉన్న అంశాన్ని గురించి — బండి నడపడమనేది ఒక బ్రహ్మాండమైన విద్యకాదు. ఆమాటకొస్తే, అది చతుష్షష్టికళలు వావిళ్ళ వారి ప్రతిలో — లేనేలేదు. తీరా చెప్పవచ్చేదేమిటంటే, అది మన కోకలెక్కలోని పనికాదు! నేలని చీల్చి, పండించి, గాదినిండా గింజలు పోసుకొనే అస్మదాదులకు, అంటే, ఆ జన్మరహితులకు, అదొక పనా!" అన్నాడు సింహాద్రిరావు పళ్ళుబైటపెట్టి.

'తిని కూర్చోక ఇదొక పేటాపన తెచ్చి పెట్టుతున్నాడు!' అనుకొని, ఊరుకోమన్నాడు ఇనస్పెక్టరు.

"నేను చెప్పేది ఏమేనా తెలిసిందా?" ప్రశ్నించాడు సింహాద్రిరావు.

"తెలియకేం!" అన్నాడు ఇనస్పెక్టరు.

"అర్ధమయిందా?" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"అర్ధంకాకేం!"

"బోధపడిందా ?" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"బోధపడకేం!" అంటూ ఇనస్పెక్టరు ఆలోచిస్తున్నాడు.

"భావం అంతుపట్టిందా అని నేనడగడం?" అన్నాడు సింహాద్రిరావు

"ఇవాళ నీకేదో పట్టింది. నిష్కర్షంగా మనకి మూడింది" అన్నాడు నందకిశోరరావు.

"ఇదిగో ! అభయహస్తం! కావలిస్తే ఊడదీసి ఇస్తాను ! వెనక్కి తగ్గేఘటంకాదునాయనా!" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"మనం తీరా ఊరుచేరుకొనేటప్పటికి కాళ్ళూ, చేతూలు కలసి ఉంటాయా అని ఆలోచిస్తున్నాను" అన్నాడు ఇనస్పెక్టరు.

"ఇంకెందుకు ? నేను అభయహస్తం మెట్టమొదటే ఇచ్చి వేశానుగా !" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"సరే ! సిద్ధపడు ," అన్నాడు మిత్రుడు.

సింహాద్రిరావు లేచాడు. ఎప్పటి వేషం ధరించాడు. అతను కొండపల్లి మేష్టరుతో "పంతులూ! మంచి చేతికర్ర ఒకటి సంపాదించి పెట్టు ఏమిటి !షికారు వెళ్ళడానికి ఫస్టుక్లాసుగా పనికిరావాలి. అది కనక చేతిలో పట్టుకొని నడుస్తూంటే లండన్ దొరగారు ఇప్పుడే స్టీమర్ దిగివస్తున్నారని అంతా బెదిరిపోవాలి" అన్నాడు సింహాద్రిరావు

"చేతికర్రల కేమిటిలెండి!ఒకటి కాకపోతే పాతిక. ఈ చేతికర్రలని ఇంటిలో ఎవరూ ఉండనియ్యరండి బాబు ! ఎవరో ఒకరడిగి పట్టుకుపోతూనే ఉంటారు. ఇంటిలో పట్టై కర్రలుండాలి. ఇప్పుడు చూద్దామంటే పట్టుమని ఒక్కటి లేదు. నేను సొంతంగా వాడుకచేస్తూన్న చేతికర్ర ఒకటి ఉందిలెండి. దానిని తీసుకు వచ్చి తమకి దాఖలు చేసుకొంటాను. మనం వెళ్ళేదారిలోనే పాలచెట్లు బోలెడన్ని ! కత్తి ఒకటి తీసుకువస్తా. బండి ఒకమారు ఆపి మంచి సవరైన కర్రలు చూచి తెగకొట్టుకొందాంలెండి ! చేతికర్రల కేమొచ్చె !" అన్నాడు పంతులు.

"మంచిమాట సెలవు ఇచ్చావులే !" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

ఉపాధ్యాయు డక్కడకి పాతికగజాల దూరంలోనే ఉన్న తన తాటాకు ఇంటికి వెళ్ళి, పాలచేతి కర్ర తెచ్చి పెట్టాడు. దానిని చూడగా

సింహాద్రిరావు ఆనందానికి మేరలేకపోయింది. డిప్టీ ఇనస్పెక్టరు కూడం ముచ్చటపడ్డాడు. అతను ఎప్పటినుంచో నాలుగు కర్రలు సంపాదించి. అడిగిన పెద్ద మనుష్యులకి బహూమానం చేద్దామని అను కొంటున్నాడు. కాని అంతవరకు కుదరలేదు.

వాకిటిలో బండి సిద్ధంగా ఉంది. అడుగునంత గడ్డి గాదరవేసి, పైన ఈతాకులచాప పరిచారు. సామానులు బండిలో పడవేశారు. సింహాద్రిరావు సొంతగా తన సూట్ కేస్ తీసుకువెళ్ళి దానిలో పెట్టాడు. ఇద్దరూ బండెక్కి కూర్చున్నారు. ఎడ్ల తలతాళ్లు పట్టుకొని బండివాడు ముందు నిలుచున్నాడు. దూరంగా బంట్రోతు నిలుచున్నాడు.

"సరేకాని అబ్బాయీ ! ఇరెసున కందెన పెట్టేవా?" అని బండి వాణ్ని సింహాద్రి ప్రశ్నించాడు.

"సిత్తం బాబయ్యా !" అన్నాడు బండివాడు.

"మాటలలో ఏడవ్వయ్యా !" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"సిత్తంబాబయ్యా !" అన్నాడు బండివాడు బెదురుతూ.

"సరే! నిన్ను బళ్ళోవేసి పురం పెడితేనేగాని దమ్మిడీకి పనికి రావు ! నిన్నడగడగం ఎందుకో తెలుసా? ఇరుసున కందెన పెట్టక పర మేశ్వరు బండినయినా బారదు సుమతీ ! అన్నాడు శాస్త్రకారుడు. ఇహ మన బండీ ఓలెక్కా చెప్పుమా !" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"ఇరుసుకు కందెన ఉండదేంటండి బాబయ్యా!" అని బండివాడు తలపాగా ఎత్తి బుర్రగోకుకొన్నాడు.

"నేను ప్రశ్నించేనని అట్టే కోపగించుకోకు! ఈ కాలంలో మిల్లు బట్టలేనా దొరకకుండా ఉన్నాయి !" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

బండివాడు తలపాగ నెత్తిని అణిచేసి "నిజమే బాబయ్యా ! గుడ్డముక్కకికూడా కరువైపోయిందండి. సచ్చి పోతున్నాం. తమవంటి ప్రభువులు ఒంటిని సివికిన గుడ్డ ముక్క ఏదేనా పారేస్తేగాని మాలాంటి దిక్కుమాలినోళ్ళు బతికే ఎత్తులేదండి బాబయ్యా !" అన్నాడు.

నీ బండి పని మాత్రమే నువ్వు చూసుకో అన్నట్టుగా ఉపాధ్యాయుడు బండివాడి వైపు తీవ్రంగా చూశాడు.

"పాతగుడ్డ కేమివచ్చె! ఇచ్చే మాటుంటే కొత్తధోవతే నువ్వు అడక్కుండా ఇచ్చేవాణ్ణి. ఈ పురాణాని కేమిటిగాని. వీటిలో దాపటెద్దు ఏది వెలపటెద్దు ఏది? ఒక్క మాటలో చెప్పు. అతి సూక్ష్మగ్రాహిని ఆ సంగతి మట్టుకు కడుపులో ఉంచుకో?" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

పంతులు అడ్డువచ్చి "ఎడంవైపుది దాపటెద్దు, కుడివైపుది వెలపటెద్దనండి" అన్నాడు.

"అందులో ఏమీ తబ్బిబ్బులు లేవుకదా, 'గాదిలో పందికొక్కు, గాదికింద కందిపప్పు' అన్నట్టు. ఎన్నిసార్లు బండెక్కినా, నాకూ అక్కడే తబ్బిబ్బు. నిఘంటు కారులకి అక్కడే తబ్బిబ్బు" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

"లేదు బాబయ్యా" అని బండివాడు ధ్రువపరిచాడు.

"సరే! అంతవరకు బాగానే ఉంది. అయితే, దీనినేమని నడుపుతారు, దానినే మని నడుపుతారు" అని సింహాద్రిరావు ఎడ్లను చూపుతూ ప్రశ్నించాడు.

"దాపటెద్దుని హె — హే — హె అనీ, వెలపటెద్దుని చ్చొ — చ్చొ చ్చొ — అనీ నడుపుతారండి!" అన్నాడు బండివాడు.

"నువ్వు బండిశాస్త్రంలో అఖండుడిలా గున్నావు!" అన్నాడు సింహాద్రిరావు.

సింహాద్రిరావు ముందర కూర్చుని బండి తోలుతున్నాడు. కాని బొండు ఇసకలలో బండిముట్టుకు ముందుకు జరగడంలేదు! ఎడ్లతోకలు మెలియ పెడుతున్నాడు. జువ్వతో బాదుతున్నాడు. ఏమిచేసినా, ఎడ్లు తాపీగా నడుస్తున్నాయి. అతను కొత్తమనిషి అవడంచేత ఎడ్లు బెదురుతున్నాయి. కాని ఇసక అవడంచేత వాటి బెదురు నిష్ప్రయోజనంగా ఉంది.

దారిలో బండి ఒకసారి ఆపారు. సింహాద్రిరావు పాలకర్రల కోసమని దిగేడు. ఇనస్పెక్టరు బండిలోనే పడుకొన్నాడు. సింహాద్రిరావు. ఉపాధ్యాయుడు కలిసి పాలచెట్ల దగ్గిరకి వెళ్ళి, నిబ్బరంగా ఉన్న కర్రల కోసం వెతికి, ఏలాగైతే యేమి, ఒక మోపెడుతెచ్చి, బండిలో పడవే

శారు. వాటిలో ఇనస్పెక్టరు కోసమని ఎంచి ఎంచి ఒక వంకర కర్రతీసి ఇనతల పెట్టాడు సింహాద్రిరావు.

అది చూసి ఇనస్పెక్టరు "దానిని కూడ నువ్వే దాచుకో!" అన్నాడు.

"మరీ మంచిది!" అంటూ సింహాద్రిరావు దానిని కూడ కట్టలో కట్టివేశాడు. అంతే కాని మరొక కర్రతీసి ఇయ్యడానికి ప్రాణం ఒప్పలేదు.

సింహాద్రిరావు గిజగిజ కొట్టుకొంటున్నాడు; కాని బండి వడిగా వెళ్ళడంలేదు.

ఇనస్పెక్టరు బండిలో వెనక కూర్చుని, కాళ్ళు కిందికి వేళ్ళాడ వేసుకొని, ఇటు అటు చూస్తూ, కిందనడిచి వస్తూన్న పంతులుతో మాట్లాడుతున్నాడు.

ఇసకనేల అయిపోయింది. ఇంతటిలో గట్టినేల తగిలింది. ఆ నేల రాగానే కొంచెం జోరుచేశాయి. అదంతా తన ప్రతాపమే అని సంతోషిస్తూ, సింహాద్రిరావు ఎడ్లని అదలించడం మొదలు పెట్టాడు. అసలే బెదిరిఉన్న ఎడ్లు, ఆదాపు విడిచి అడ్డదిడ్డంగా గబగబా పరుగెత్తడం మొదలు పెట్టాయి. "ఆ ఆ" అని అంటూనే ఉన్నారు. ఎడ్లు బండివాడుని లక్ష్యపెట్టలేదు. వాడు వెనకపడ్డాడు. అడుగున్నర ఎత్తున్న మోటు మీదికి చక్రం ఎక్కింది. గబుక్కున ఇనస్పెక్టరు కిందికిదూకేశాడు బండి తలకిందులయింది. సింహాద్రిరావు బండిమీంచి పక్కకి పడ్డాడు. అతను బండిలో ముందు కూర్చుండబట్టి బతికేడు. కాని బండిలోనే కూర్చుని ఉంటే, ఏనడుమో విరిగిపోయేది. అతన్ని లేవదీశారు, పాపం! ఏవో చిన్న చిన్న దెబ్బలు తగిలాయి. ఎలాగో శ్రమ పడి బండిని లేవనెత్తారు అంతా కలిసి. సింహాద్రిరావు హడిలిపోయాడు. ఇహ బండి దగ్గరకిపోదలచుకోలేదు. "బుద్ధిగా లోపలకూర్చో!" అని అన్నాడు ఇన్స్పెక్టరు.

కాని అతను బండిఅంటే బెదిరిపోయాడు. "ఇవి పట్టి అడివి ఎడ్లు! పెల్లిడి ఎడ్లయితే ఎంతబుద్ధిగా ఉంటాయి, ఏమిటి కథ! ప్రాణమిచ్చే

స్తాయి సమయం వచ్చిందంటే! ఇవి ప్రాణం పుచ్చుకొంటాయి అవసరమైతే!" అన్నాడు.

బండిలో చాల సలవుందికదా మేష్టరుని కూడ కూర్చోమన్నాడు ఇనస్పెక్టరు. కాని అతను కూర్చోలేదు. సింహాద్రిరావుకి తోడుగా నడచి వస్తానన్నాడు. బండివాడు బండిలో కూర్చుని నడిపించాడు, క్రమంగా అందరూ దోయపాడు చేరుకొన్నారు.

◆ ○ ◆

కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం